

A1999-05 11.06.99

Konkurranseloven § 3-10 - Bankforeningenes samarbeid om felles infrastruktur innen betalingsformidling - Regler om utstedelse, behandling og utforming av "bank axept"-kort

Sammendrag:

Bankforeningenes Fellesutvalg for Betalingsformidling (FU) har innskjerpet kravene til utforming av bankkort/betalingskort. Bakgrunnen for dette er et ønske fra de to bankforeningene om bl.a. å øke konkurransekraften for bankenes egne finansielle tjenester. Domino fordelskort inngår i et kundelojalitetsprogram for en rekke kjeder. Domino DA ønsker å utvikle fordelskortet ved å inkludere bank- og betalingstjenester fra Storebrand Bank og VISA, samtidig som den nåværende utforming av Domino fordelskort beholdes. De nye reglene for utforming av bankkort synes å være til hinder for dette. Konkurransetilsynet fant imidlertid ikke grunnlag for inngrep.

Konkurransetilsynet viser til brev av 12. og 15. februar og telefaks av 8. juni 1999 fra Domino DA vedrørende Den norske Bankforenings retningslinjer for utforming av bankkort med blant annet krav til størrelse og plassering av "bank axept"-merket og kontobankens logo. Bankforeningens Servicekontor og Sparebankforeningens Servicekontor orienterte Konkurransetilsynet ved sitt felles brev datert 29. januar 1999 om banknæringens samarbeid om felles infrastruktur i betalingsformidlingen. Det vises også til samtaler og møter med representanter fra Bankforeningen og Domino DA i 1998 og 1999.

Henvendelsen fra Domino DA

Virksomhetsområdet til Domino DA er utvikling og drift av Domino fordelskort eller kundelojalitetsprogram for samarbeidende aktører. Ref. <http://www.nordma.no/lister/nyttig/domino.htm>, søk 2.3.1999. En rekke kjeder står bak Domino DA, bl.a. Bohus, Maxbo, Statoil, Tybring-Gjedde, Dressman, Expert, Cubus, ICA, Rimi, Mekka, Sparmat og Telenor Mobil.22 Ref. <http://www.maxbo.no/Doit/domino.html>, søk 2.3.1999.

I korrespondansen fra Domino vises det til at Domino DA og Storebrand Bank AS i september 1998 lanserte et betalingskort for Domino kortinnehavere med målsettingen "*å etablere et betalingskort tilknyttet fordelskortet, som gjør det mer praktisk og oversiktlig for forbrukerne ved å muliggjøre innsamling av Domino-poeng kombinert med betalingsmulighet/bankkort-funksjonalitet.*" Domino Bankkort skal kunne fåes med eller uten VISA og med mulighet for kreditt. Fra september 1998 er kortet tilbudt forbrukerne i Vestfold. Kortet planlegges lansert i hele landet i løpet av 1999. Domino hevder i sitt brev at i "*tillegg er betingelsene knyttet til kortet svært konkurransedyktige sammenliknet med øvrige bankkort med samme anvendelsesområde.*"

Domino hevder at bakgrunnen for at de to bankforeningers innførte de gjeldende regler for utforming av bankkort, er en målsetting om å begrense konkurransen bankene imellom, samt å begrense mulighetene for å etablere allianser som skaper uønsket konkurranse, som kortsamarbeidet mellom Storebrand Bank

og Domino DA.

Domino hevder bl.a. at kravene til utformingen av kortet, særlig kravene til størrelse og plassering av Bank Asept-merket og utstederbankens logo, i praksis gjør det umulig å profilere flere samarbeidspartene enn utstederbank, Bank Asept og eventuelt et internasjonalt betalingskort som VISA. Etter Dominos mening bør det være tilstrekkelig at kortenes design og profil oppfyller felles sikkerhetsstandarder.

Kristin Moe & Partners har på vegne av Domino oversendt en telefaks den 8. juni 1999 vedrørende Visa Internationals regler for utforming av betalingskort. Det fremgår av telefaksen at Visa Norge AS ikke kan akseptere at et konkurrerende varemerke som "Bank Asept" blir plassert på fremsiden av et VISA kort. Ifølge VISA Norge AS er "Bank Asept" definert som et konkurrerende varemerke av VISA International.

Regler for merking av bankkort

På det tidspunkt da Domino lanserte sitt betalingskort het det etter "*Regler om utstedelse og behandling av "bank asept"-kort i kontantautomater og betalingsterminaler på brukersteder*" (bank asept-reglene) blant annet at: (Den norske Bankforening Hovedstyremøte. Hovedstyresak: HBS 08/98 Bankenes rolle og synlighet i kortbasert elektronisk betalingsformidling, jf. pkt. 4.)

"bank asept"-merket skal innarbeides slik at det gjenkjennes og oppfattes positivt av brukerne" og at

"Kortet skal på forside eller bakside være påført kontobanks navn. Videre skal kortet på forside eller bakside være utstyrt med felles merke/logo som fremgår av særskilt vedlegg. Dette felles merke/logo kan ikke benyttes på andre kort enn de som behandles etter disse reglene." (Jf. HBS 08/98 op.cit., jf. "bankasept"-reglene § 4 Bruk av logo.)

Bankforeningenes Fellesutvalg for Betalingsformidling (FU) besluttet i møte 9. september 1998 å foreslå overfor styrene i de respektive bankforeningene at nye regler om bl.a. anvendelse av bank asept-merket skulle vedtas. (Jf. HBS 08/98 op.cit.) Bankforeningen vedtok i Hovedstyremøte 8. desember 1998 nye regler (Jf. HBS 08/98 op.cit. vedlegg 1, pkt. 2 Regler for merking av kort) for merking av kort hvorav punktene gjengitt nedenfor angår de forhold det vises til i klagen fra Domino DA:

"2. Regler for merking av kort

Alle kort som omfattes av Regler for utstedelse og behandling av "bank asept"-kort i kontantautomater og betalingsterminaler på brukersteder, skal i tillegg til kontobanks navn og logo, ha "bank asept"-merket på forsiden eller baksiden av kortet. Kontobanks navn kan angis ved et alminnelig benyttede navn (sekundære forretningskjennetegn).

Kort som kontobank utsteder i samarbeid med annen part, skal likevel ha "bank asept"-merket samt bankens navn og logo på kortets forside, såfremt samarbeidspartneren selv ikke tilbyr betalingsformidlingstjenester på generell basis. Med betalingsformidlingstjenester på generell basis menes her betalingstjenester som ikke har begrenset anvendelse til samarbeidspartneren egen

virksomhet eller virksomhet i kjede (herunder markedsføringssamarbeid) som samarbeidspartneren inngår i. Merkingen av kortet skal være i samsvar med spesifikasjonene i pkt. 5."

og

"5 Merkeutforming

"bankaxept"-merket skal alltid gjengis i sin helhet.

Merket skal gjengis i fargene

- Marine grønn - PMS 321 (40 % gul, 20 % mag. og 100 % cyan)*
- Palacio purpur - PMS 259 (10 % gul, 100 % mag. og 70 % cyan)*

Ved gjengivelse på tonet farget bunn skal merket alltid ha en hvit kant omkring.

"Bank axept" -merket skal ha et forhold mellom høyde og bredde som tilsvarer ca 0,625:1.

Ordene "bank axept" skal være skrevet i merket med hvit skrift og med den skrifttype som fremgår av den vedlagte originalutførelse.

Merkestørrelse for anvendelse av brukersteder, hhv kontantautomater, er

- Brukersted: Bredde minimum 53 mm*
- Kontantautomat: Bredde minimum 84 mm*

På baksiden av kortet skal "bank axept" -merket være minimum 14 mm bredt.

På forsiden av kortet skal "bank axept" -merket være minimum 22 mm bredt."

FU anmodet administrasjonene i de to bankforeningene om å informere de aktuelle bankene som ikke var representert i FU om forslaget til nye regler. Storebrand Bank og Gjensidige Bank meddelte Bankforeningen at man ikke var enige i forslaget til nye regler.

Konkurransetilsynets vurdering

Etter Konkurransetilsynets oppfatning rammes ikke de to bankforeningers "Regler om utstedelse og behandling av "bank axept"-kort i kontantautomater og betalingsterminaler på brukersteder" og utfyllende "Regler om anvendelsen av "bank axept"-merket" av forbudsbestemmelser i konkurranseloven, jf. konkurranseloven §§ 3-1 til 3-4. Konkurransetilsynet kan imidlertid med hjemmel i § 3-10 gripe inn mot vilkår, avtaler og handlinger dersom tilsynet finner at disse har til formål, virkning eller er egnet til å begrense konkurransen i strid med formålet i lovens § 1-1.

Ut fra de foreliggende opplysninger synes det å være klart at Bankforeningenes Fellesutvalg for Betalingsformidling (FU) har innskjerpet kravene til utforming av bankkort/betalingskort. Bakgrunnen for dette er et ønske fra de to bankforeningene om bl.a. å øke konkurransekraften for bankenes egne finansielle tjenester.

I tillegg til kravene fra de to bankforeningene til utformingen av kortet kommer VISA Internationals

krav som VISA Norge må innrette seg etter. Dette innebærer at VISA skal ha plass på forsiden av kortet og at "bank asept"-merket ikke må stå på forsiden sammen med VISA. Etter det Konkurransetilsynet kan se, er bankforeningenes regelverk ikke til hinder for at "bank asept" og VISA kan stå sammen på forsiden av kortet.

Domino fordelskort inngår i et kundelojalitetsprogram for en rekke kjeder. Domino DA ønsker å utvikle fordelskortet ved å inkludere bank- og betalingstjenester fra Storebrand Bank og VISA. Man ønsker imidlertid at dette kan skje på en slik måte at den nåværende utforming av Domino fordelskort kan beholdes. De nye reglene for utforming av bankkort synes å være til hinder for dette.

Etter Konkurransetilsynets oppfatning dreier saken seg om en konflikt mellom den generelle profileringen av banktjenester på bankkortet og utformingen av bankkortet til Storebrand Bank ved tilknytningen til et allerede etablert lojalitetsprogram for en rekke kjeder. I tillegg til dette kommer kravene fra VISA International som setter en stopper for en utforming hvor Domino, Storebrand Bank, bank asept og Visa kan komme sammen på forsiden av et bankkort.

Domino vil trolig kunne pådra seg kostnader dersom det etablerte Domino-kortet og markedsføringen av det skal tilpasses til de krav som stilles i bankforeningenes regler for utforming av bankkort. Etter Konkurransetilsynets oppfatning vil dette bli engangskostnader. Domino har heller ikke påberopt seg slike omstillingskostnader av betydning. Dersom kortet også skal brukes som VISA-kort vil det bli konflikt mellom reglene til VISA og reglene til bankforeningene.

Konkurransetilsynet mener at samarbeid om en felles infrastruktur innen betalingsformidlingen er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for å sikre rasjonelle og effektive betalingstjenester i samfunnet. Effektiv bruk av samfunnets ressurser innen betalingsformidlingen i dag forutsetter virksom konkurranse mellom norske banker. Denne kombinasjonen av nødvendig samarbeid og nødvendig konkurranse innen betalingsformidlingen innebærer at konkurransemyndighetene må vurdere og revurdere både nytt og gammelt regelverk og samarbeidsformer mellom bankene i Norge.

Etter Konkurransetilsynets oppfatning bør banknæringens fellesorganer på samme måte som andre aktører kunne foreta en løpende vurdering av reglene for utformingen av bankkort. Konkurransetilsynet aksepterer at det kan oppstå problemer knyttet til forveksling av ulike typer av kort. Det er derfor akseptabelt at et bankkort som skal brukes som generelt betalingsmiddel får en tydelig utforming for å unngå slike forvekslinger. Konkurransetilsynet ser det også som legitimt for banknæringen å ha et ønske om profilering av sine tjenester. Det eksisterer derfor andre begrunnelser for å foreta endringer i regelverket for utforming av bankkort, enn det Domino påpeker i sin henvendelse til tilsynet.

VISA International har også utformet regler for utformingen av VISA-kort. Etter de opplysninger som foreligger har VISA International definert "bank asept" som et konkurrerende varemerke, og VISA Norge AS må innrette seg etter det. Dette fører til, etter det tilsynet kan se, at VISA stenger seg ute fra kort merket "bank asept".

Domino DA har ikke, etter Konkurransetilsynets mening, dokumentert eller sannsynliggjort at bankforeningenes regler for utforming av bankkort er egnet til å begrense konkurransen i markedet for

betalingstjenester i strid med formålet i konkurranseloven § 1-1 om "*effektiv bruk av samfunnets ressurser ved å legge til rette for virksom konkurranse*". Konkurransetilsynets egne undersøkelser gir heller ikke grunnlag for en slik konklusjon.

Etter Konkurransetilsynets vurdering gir de opplysninger som er kommet i saken ikke grunnlag for inngrep mot enkelte bestemmelser i "*Regler om utstedelse og behandling av "bank axept"-kort i kontantautomater og betalingsterminaler på brukersteder*" eller i de utfyllende "*Regler om anvendelsen av "bank axept"-merket*" fastsatt av Bankforeningens Servicekontor og Sparebankforeningens Servicekontor.

[til toppen](#)